

Učení, interakce a zpětná vazba v kyberprostoru

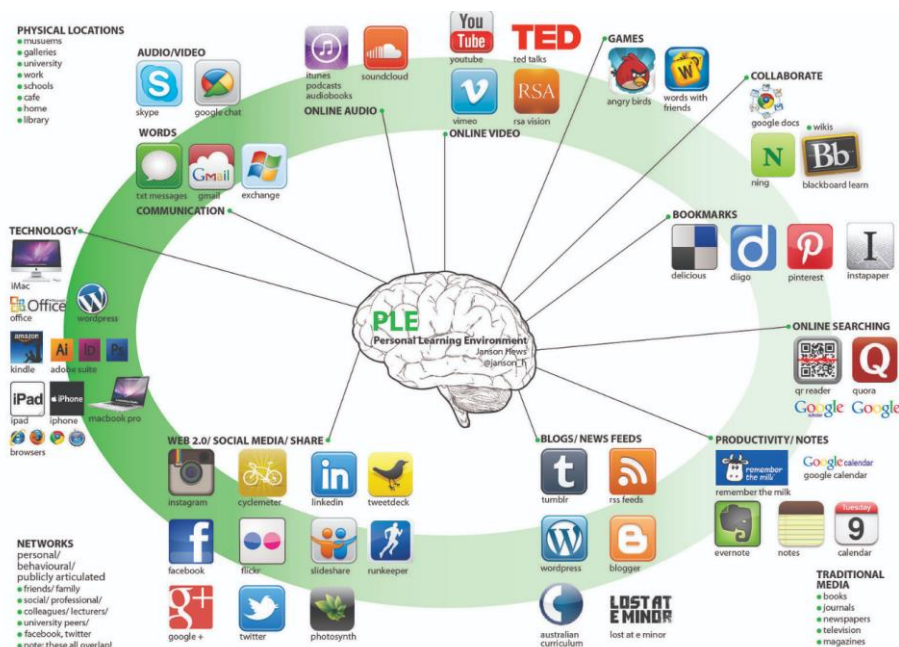
Můžeme se učit sami? Rovná se zpětná vazba kritice? Jak vytěžit zpětnou vazbu od člověka či stroje? Jak být dobrý student, ale také spolu-žák? V rámci setkání se zaměříme na význam interakce a zpětné vazby pro sebeřízené učení i fungování učící se komunity. K tématu se váže úkol se vzájemným hodnocením (peer-assessment).

Jedním z prostředků pro podporu učení a sebeutváření je [digitální portfolio](#). Každou takovou pomůcku však můžeme využívat více či méně účelně a efektivně. Nakonec samotné slovo „prostředek“ na to poukazuje, jeho prostřednictvím ruku v ruce s naším jednáním můžeme něčeho dosáhnout.

Naše učení může začít [cílem](#), který je více či méně explicitní. Někdy víme, že chceme či potřebujeme ovládnout základy psaní odborného textu, tj. obstát v situaci jeho tvorby a předložení čtenářům. Jindy tušíme, že potřebujeme změnit sami sebe v oblasti studijně-pracovního režimu, a tak nějak pomalu zkoušíme, co nám vyhovuje bez jasné verbalizace a definice cíle.

Stěžejní je pro nás **zkušenost**. Pro naše učení je důležité umět do ní vstoupit a zakusit ji, reflektovat ji a vyvozovat důsledky pro další koloběh kroků našeho myšlení a jednání.

Aby takové „flow“ mohlo fungovat, je mimo jiné důležité naučit se být v [interakcích](#). Co to znamená? Pokud se chceme učit, autonomně rozvíjet sami sebe, potřebujeme být metaforicky zapleteni, zapředeni do prostředí. Ono zapředení způsobí naše schopnost interagovat s nástroji, technologiemi či lidmi ve vhodných momentech.

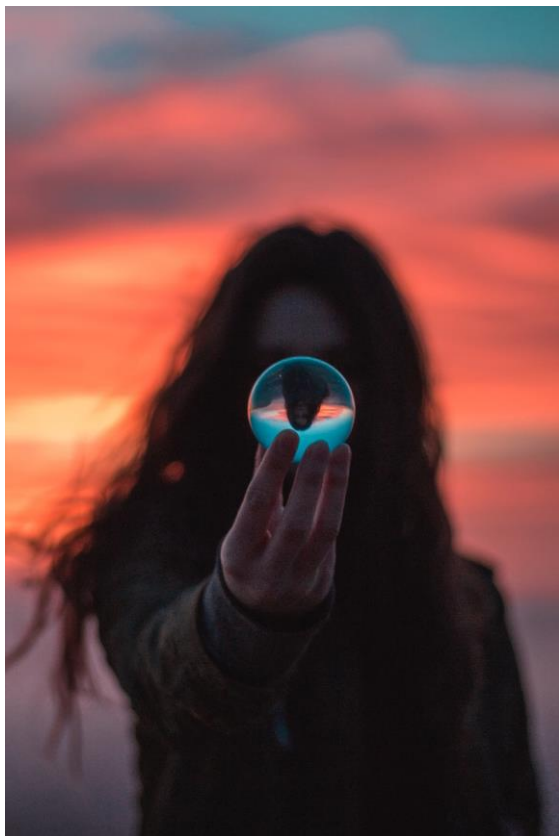
Pro naši zkušenost hledáme vhodné **prostředky**, stejně jako pro její zhodnocení, reflexi. Zkušenost můžeme plánovat zároveň s tím, jak ji chceme vyhodnotit. Vezměme si příklad psaní textu. Jaké nástroje a prostředky bychom mohli nejlépe využít? Píšeme-li text, trénujeme pravděpodobně proto, abychom ostatním uměli něco sdělit. V současné době tedy není nic snazšího než to rovnou zkusit. Využít můžeme blogovací platformy a sociální sítě, například Medium. Není třeba čekat na to, „až to budete umět“, protože ono „až“ přichází právě s touto zkušeností, která může být v reálné situaci výrazně silnější a učení rychlejší. Můžete tedy sepsat článek na Medium a zamyslet se nad tím, jak vyhodnotíte své zvládnutí této situace.

Analýza a vyhodnocení může pramenit z různých zdrojů, někdy mluvíme o tzv. **multizdrojové zpětné vazbě**. Zvažujeme tedy různé způsoby získání informací vzhledem k tomu, jak jsou pro nás důležité a kolik máme času.

Vhodné je nastavit své tzv. osobní vzdělávací prostředí tak, aby se zpětná vazba stala běžnou **všudypřítomnou součástí našeho učení**. To znamená mít různé prostředky a zdroje, kterými ji můžeme získat neustále po ruce a pěstovat návyk v jejich využívání.

Sebehodnocení

Pravděpodobně prvním, od čeho začít, je **sebehodnocení** a to z několika důvodů. Jste to právě vy, kdo nejlépe zná sám sebe a svůj kontext. Jaké jsou vaše předchozí zkušenosti se psaním textu? Jak jej plánujete využívat? V jakých situacích? Kam se chcete s úrovní dostat?

Hned na začátku musíme připojit upozornění, že sebehodnocení není **přehnaná sebekritika** či sebemrskáčství. Přehnaná nespokojenost a nerealistická očekávání jsou ve skutečnosti jednou z brzd vlastního pokroku. Pozor by si měli dát obzvláště talentovaní lidé, kteří mohou mít ruku v ruce s nadáním sklon k perfekcionismu.

To, jak hodnotíte sami sebe a svůj výkon pak můžete **porovnat s dalšími druhy zpětné vazby**. Ke každé zpětné vazbě, která přichází z vnějšku je dobré zachovat jistý odstup. Zpětná vazba se řídí měřítky, hodnotami a společenskými normami, se kterými se nemusíte ztotožnit. Slouží jako záchytné, orientační body, které je však nutné revidovat, překračovat.

Co můžete obecně do sebehodnocení zařadit? Zkuste si pokládat tyto **reflektivní otázky**, nebo si je konkretizujte vzhledem ke své situaci.

- Jak mi to šlo vzhledem k předchozím zkušenostem?
- Jak mi to šlo vzhledem k nastaveným cílům?
- Jak mi šla aplikace informací a znalostí, které jsem získal/a studiem daného tématu?
- Jak jsem zvládl/a situaci?
- Co mi nebylo jasné, jaké překážky se objevily?
- Jaké další kroky mohu podniknout pro své zlepšení? Jaké informace či zkušenosti by se mi hodily?

Odpovědi a poznámky si můžete **poznamenat** do svého portfolia nebo učebního deníku. Je také vhodné přiložit sebehodnocení na konec úkolu, který někomu odevzdáváte (pokud o to stojí). Vyučující, lektor či mentor pak může mnohem lépe vědět, jak na tom jste a jak vám případně pomoci.

Hodnocení a zpětná vazba prostřednictvím nástrojů

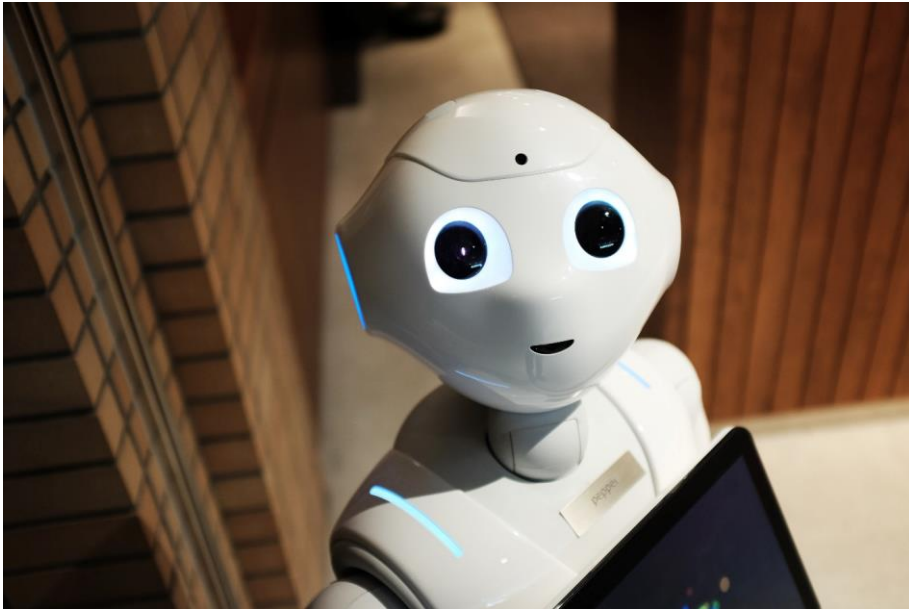
Další možností, o které se dá hned z kraje přemýšlet, je získání zpětné vazby na svou aktivitu od **technologie**. To znamená, že vám poslouží nějaký automat, chatbot, nebo umělá inteligence.

Nejsnazším příkladem je to, že si ve Wordu zapnete [kontrolu pravopisu](#) a postupně se díváte, zda je někde potřeba upravit gramatiku. Dostáváte zpětnou vazbu na svůj text, a pokud upozornění pravidelně sledujete, můžete se učit odbourávat své chyby.

Obdobně u angličtiny je možné využít [Grammarly](#) – nástroje, který upozorňuje nejen na gramatické nedostatky v textu, ale také na stylistické, díky využití umělé inteligence.

Pokud potřebujete natrénovat základy programování, můžete využít například [Codecademy](#) – platformu s interaktivními online kurzy které vám pomáhají najít a opravit chyby ve vašem kódu již ve fázi učení.

Učit se můžete také s chatbotem. Vyzkoušejte si například tohoto [Checkbota](#), který vám pomůže s rozpoznáváním dezinformací.

Vzájemné hodnocení, vzájemná zpětná vazba

O zpětnou vazbu můžete také požádat někoho ze svého okolí. Tím může být někdo, kdo se zrovna věnuje témuž, to znamená typicky spolužáci či kolegové, ale i někdo, koho „proškolíte“ o tom, co má sledovat.

Pokud to vezmeme ještě obecněji, vzájemná zpětná vazba je zkrátka důležitá dovednost všude tam, kde si chceme **vzájemně pomáhat v růstu**. Jakkoliv se podoby musí trochu lišit, poskytnutím zpětné vazby můžete pomoci v rozvoji svým spolužákům, kolegům, ale také kamarádům, partnerům, rodičům a dětem. Ti všichni něco dělají, odněkud někam se snaží jít, a jsou právě vámi viděni z jiného úhlu než svého vlastního.

Vzhledem k **rychlosti vzniku nových informací**, které následně chceme využít s jejich proměnou na znalosti a aplikovat ji v nových situacích, do kterých se proměnlivém světě dostáváme, vnímáme tuto vzájemnou pomoc v Infosféře jako zcela zásadní a jako kompetenci pro celoživotní učení mezi lidmi. Stále potřebujeme vědět – Jak na tom jsem? Jak mi to jde? Kam dál? Pokud si v tomto pomáháme, můžeme se dostat dál nejen ve věci samotné, ale také v lidskosti, komunikaci a ve vztazích s lidmi, kteří jsou okolo nás...

Jak tedy na vzájemné hodnocení? Základními zásadami by mělo být to, že by vždy mělo jít o oběma stranami chtěné a nikdy ne definitivní v soudech. To znamená, že se obecně vyhýbáme radám, jak něco má být správně. Druhému raději ukazujeme, jak my subjektivně na věc nahlížíme.

Můžeme tedy doporučit tuto cestu, obzvláště v případech vzájemného hodnocení v kurzech například přes aplikace pro vzájemné hodnocení.

Úkol – hodnocený

- Pozdravte 😊, jako byste psali dopis.
- Pokud má být úkol anonymní, poskytněte přesto nějaké indicie pro hodnotitele – v jakém jste ročníku, co studujete.
- K úkolu přidejte sebehodnocení – jak to šlo vám osobně? Kam byste se rádi dostali? Na co byste obzvláště chtěli zpětnou vazbu? Čemu jste nerozuměli? S čím by vám mohl druhý poradit?

Zpětná vazba – hodnotitel

- Pozdravte, jako byste potkali dobrého kamaráda.
- Dejte najevo, že si vážíte práce druhého. Nemusíte vyloženě chválit.
- Popište, jak vidíte práci druhého. Jak se mu podařilo situaci, úkol, zvládnout? Jak mu to šlo? Čemu možná nerozuměl? Kde vidíte potenciál pro růst? Dokážete odpovědět na jeho otázky?

Vytvoření podmínek pro reakci a její analýzu

Internet a různé nástroje nám dávají spoustu příležitostí hodit se takzvaně do vody. To znamená, že neděláte zbytečné simulace a práce do šuplíku, naopak hledáte reálné nástroje pro svůj vstup do oblasti.

Pokud chcete natrénovat psaní **textu**, můžete ho publikovat na již zmiňovaném Mediu a sdílet na svých sociálních sítích. Následně můžete sledovat čtenost, komentáře, s rozumným odstupem lajky. Při sdílení se můžete na něco zeptat a čtenáře tím přímo vybídnout k hodnocení. „Co říkáte na můj první článek o umělé inteligenci ve vzdělávání? Díky za komentý!“

Podívejte se například na texty studentů v časopise [EDTECH KISK](#).

The screenshot shows the EDTECH KISK website header with the Masarykova univerzita logo. Below the header, there are three article cards:

- Zabudni, čo vieš o vyučovni a spomeň si, čo vieš o učení sa**
„Dávame deťom príležitosť hrať sa, pretože keď sa s niečím hrajú, zaujíma ich to“, vraví Bob Houben, manažér holandskej školy Agora...
Laura Měnová
Apr 21 - 5 min read
- Výhody a nevýhody alternatívneho vzdelávania detí**
Formálne vzdelávanie je zastarané, nekráča s dobou a neposkytuje deťom adekvátny balík kompetencií pre život v súčasnej spoločnosti...
Vojta Čermák
Apr 21 - 2 min read
- Metodik ICT**
Metodik ICT patrí k dosud méně známým možnostem, jak zpestřit po obsahové stránce vzdělávání i samotnou praxi jednotlivým pedagogům. Jedná...
Vojta Čermák
Apr 21 - 2 min read
- SOFT SKILLS**
Why do they matter in your professional life?
Proč je důležité rozvíjet nejen kompetence, ale i tzv. měkké dovednosti.
Co je to kompetence? Kompetence vychází ze schopnosti, což je předpoklad k výkonu určité lidské činnosti, tedy jakýsi potenciál k akci...

Chcete se naučit vytvářet **videa** nebo sdílet zajímavý obsah? Využijte svůj mobil, YouTube studio a založte si vlastní kanál. Chcete umět mluvit, diskutovat nad tématy ve vašem oboru? Vytvořte se spolužáky kanál pro **podcasty** v Anchor a na Spotify.

Podívejte se na výukové video k [finanční gramotnosti](#) od Dalibora nebo od [Ivči](#) o [Dračí křivce](#), které natočili ve Videostudiu FF MUNI nebo [propagační video](#), které natočil Vojta.

Zpětná vazba od vyučujících

V průběhu studia se zřejmě setkáte s několika druhy zpětné vazby od vyučujících. Typicky to bude nějaká slovní, formativní zpětná vazba, jejímž cílem je posunout se dál. Vedle toho je zde také **sumativní zpětná vazba**, která má za cíl zhodnocení výkonu s ohledem na minulost

semestru, studia... Může být taktéž slovní, ale bývá spíše formou bodů či známek. Obzvláště u těchto forem je dobré mít na paměti, že známky mají značné limity. Jakkoliv je to na každém, doporučujeme nefixovat se na známky, ale na vlastní sebehodnocení a pokrok. Učit se pro známky místo rozvážného učení pro sebe by byla velká škoda.

Úkol:

Do aplikace vzájemného hodnocení v IS vložte svůj vypracovaný úkol k tématu Digitální portfolio.

Do dokumentu tedy napište:

- Něco o sobě, co může pomoci druhé straně vytvořit zpětnou vazbu. (ročník, obor)
- Odkaz na digitální portfolio.
- Jak se vám s tvorbou dařilo?
- S čím byste potřebovali poradit?

Hodnocení v IS:

V hodnocení „odepište“ svému spolužákovi na jeho otázky. Jak se mu vedlo? Povzbudte ho. Okomentujte tyto prvky portfolia. Jak se vám jeví?

- Krátké představení vystihující kdo je autor, jak se profesně profiluje.
- Reprezentativní fotka, případně ikonka.
Struktura portfolia, to znamená vytvořené menu s položkami typu O mně, Předměty, Projekty.
- Homepage.
- Cokoliv dalšího, co vám nyní dává smysl.

Okomentoval(a): [ht1]: Katko, prosím o založení vzájemného hodnocení v IS – čas nechám na vás vzhledem ke kurzu.